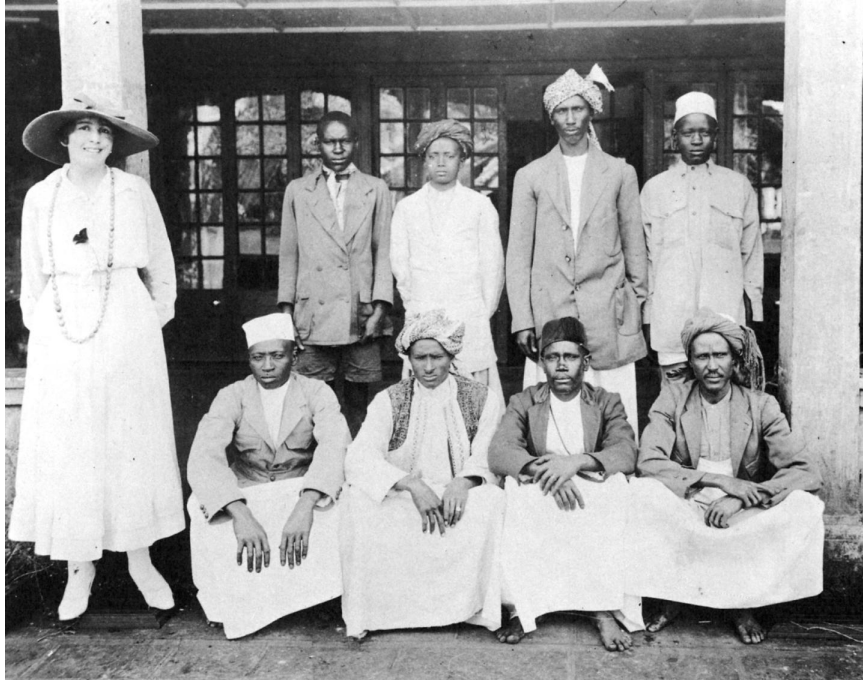

Ny bog viser, at Karen Blixen var langt mere formet af islamisk kultur og kunst, end vi tror

Blixen-forskeren Ivan Z. Sørensen har kastet et særdeles grundigt, nyskabende og horisontudvidende lys over Blixens ellers enormt belyste liv og litteratur i endnu en nyskabende bog om hende

Jan Maintz

Karen Blixen sammen med sine afrikanske arbejdere foran sit hjem i Kenya. Karen Blixen møder islamisk kultur i sin omgang med sine ansatte somaliere på farmen og teologisk skolede muslimer, og ikke længe efter ankomsten til Kenya begynder hun at studere islamiske skrifter

THE GRANGER COLLECTION

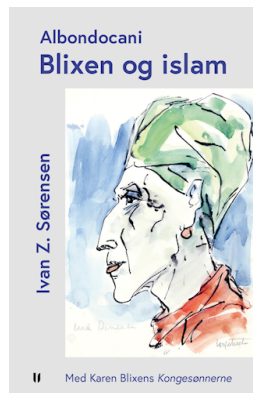
KULTUR

11. november 2022

Det er almen viden om det 20. århundredes mest berømte danske forfatter, at hendes 18 år i Afrika fra 1914 til 1931 betød alverden for hendes liv, livssyn og forfatterskab: Det var her, hun som kaffefarmer endelig fandt en karrierevej, blev gift, fik syfilis, mødte sit livs store kærlighed og mistede ham til døden, blev skilt, erfarede andre kulturer og Afrikas storslåede natur, gik bankerot og påbegyndte nogle af de syv fantastiske fortællinger, der med ét slag gjorde hende verdensberømt i 1934, mens hun hjemme på Rungstedlund længtes mod det Afrika, der var »de bedste år af mit liv«, som hun sagde til Politiken i 1937.

Det er også almen viden, at Blixens idéverden og forfatterskab i høj grad er defineret af kanoniseret europæisk åndshistorie, som hun også dyrkede i Kenya: kristendommen og Bibelen, Shakespeare, Dante, Goethe, Kierkegaard, H.C. Andersen og mange flere. Og nok er det også almen viden hos Blixen-læsere, at hun henviser til Koranen i sit forfatterskab og kendte til islamisk kultur – men det er i sandhed ikke almen viden, at islamisk kultur og teologi og ét bestemt fiktionsværk fra den islamiske kulturkreds – *Tusind*

og en nat – gennemsyrrer hendes forfatterskab og på en grundlæggende måde former både dets indhold og fortællemåde.

Det er dog ikke desto mindre påstanden i en ny bog af Blixen-forskeren Ivan Z. Sørensen med titlen *Albondocani – Blixen og islam* – udgivet af det nyere forlag U Press, der fortjener ros for at udgive den ene vigtige bog om danske forfattere efter den anden. For et år siden udgav de også Sørensens *Blixens humor* <<https://www.information.dk/kultur/anmeldelse/2022/03/blixen-forsker-humoren-blixen-noeglen-forstaa>>, der som *Albondocani – Blixen og islam* udmærker sig ved at tage fat i noget egentligt kendt, men også tilsyneladende perifert og ikke tidligere grundigt behandlet hos Blixen, og så udforske det og vise dets omfattende betydning. Sørensen er eminent til at vise os det store i det, vi troede var småt.

En nøgle til at forstå hendes forfatterskab

Hans nye bog omhandler således Blixens forhold til islamisk kultur generelt og med særligt fokus på noget umiddelbart ganske marginalt: *Tusind og en nat* og heri figuren Albondocani; Albondocani er et navn for den legendariske kalif af Bagdad, Harun al-Rashid (766-809), som herskede over et stort handels- og kulturcentrum i Irak, og som i værket tager dæksnavnet Albondocani, når han forklæder sig og via sit palads' bagdør går ud i Bagdads gader for at finde adspredelse og magtfuldt får ting til at ske og gør andre til uforstående marionetter i sit liv. Det er Sørensens nyskabende tese, at denne figur – som Blixen anvender i sit forfatterskab og fra slut-1930'erne og frem til sin død har store planer om skal lægge navn til et over 2.000 sider stort romanprojekt – også bliver et prisme og en nøgle til at forstå »hele hendes forfatterskab såvel som hendes særegne fortællestil«.

Konkret møder Blixen islamisk kultur i sin omgang med sine ansatte somaliere på farmen og teologisk skolede muslimer, og ikke længe efter ankomsten til Kenya begynder hun at studere islamiske skrifter. Hun vil forstå sin nye verden, og hun er fascineret, også af mennesket Muhammed, og småflirter eller koketterer med at konvertere til islam; mod slutningen af Første Verdenskrig skriver hun for eksempel hjem til sin mor, at »det er Tider til at blive Muhammedaner i, saa kan der dog maaske være nogen Mening med det Hele«, og til sin bror, Thomas, fortæller hun, at hun er ved at blive »lidt Muhammedaner ved min megen Omgang med Somalis.«

Blixens kritiske syn på islam vokser dog også frem mod hendes sidste år i Afrika. Dels overvejer hun, om islam »gør Kvindernes Stilling saa daarlig« og »udelukkende til Kønsvæsener«; dels ser hun, betoner Sørensen også, en potentiel »fanatisme«, der ikke flugter med hendes eget anti-absolutte og mere dennesidige livssyn. I sit forfatterskab er kristendommens dogmer netop noget, hun diskuterer med og frit omformer. I »Sorg-Agre« er det at spise af et æble i en have ligefrem en metafor for sex.

Men Sørensen belyser, hvordan Blixen anvender islamiske motiver og temaer og historier fra for eksempel Koranen i sit forfatterskab. Her inddrager han især *Den afrikanske Farm*, »Syndfloden over Norderney«, »Vejene omkring Pisa«, »Dykkeren« og »Kardinalens tredje Historie«. Også i for eksempel »Drømmerne« indgår et islamisk værk om sharia.

Storværket *Tusind og en nat* specifikt er også i fokus i Sørensens argumentation – med dets motiver og rammefortælling og komplekse forløb – dets »Handlingens Sindrighed«, som Kierkegaard skriver om det i 1840. I *Den afrikanske Farm* identificerer Blixen sig med Sheherazade, den store fortællerske i *Tusind og en nat*, og henviser ofte til det værk i sit forfatterskab.

Hun havde flere udgaver af værket stående. Sørensen forfølger, hvordan Albondocani-figuren og hele hendes store Albondocani-romanprojekt fylder hos hende. I *Sidste Fortællinger* fra 1957 samlede hun uden videre forklaring syv fortællinger under overskriften »Kapitler af Romanen *Albondocani*«. I samme bog er kardinal Salviati fra »Kardinalens første Historie«, »Kardinalens tredje Historie« og »Kappen« og den efterladte fortælling »Ehrengaard« et andet navn for Albondocani fra *Tusind og en nat*.

Mere generelt ser Sørensen dog Albondocani hos Blixen som en omfattende kompositionsform: en flertydighedsskabende fortælle måde, hvor navnet indebærer en flydende henvisning til forskellige figurer og personer og tvetydig placering af udsigelsen imellem personer og olympisk fortæller, og han kobler det til hendes maskemotiv, tvetydig identitet hos personer og hendes brug af pseudonymer.

Færdiggør aldrig projekter

Og så er der det særskilte Albondocani-storværk-projekt. Karen Blixen-arkivet på Det Kgl. Bibliotek indeholder i alt cirka 60 arbejdsnotater om Albondocani, anfører Sørensen, og allerede i 1938, året efter succesen *Den afrikanske Farm*, skriver hun til sin amerikanske forlægger om sit store Albondocani-projekt, og at det er større, end hvad hun nogensinde har skrevet.

Sidst i 40'erne tager projektet form, og i 1953 forklarer hun sin amerikanske forlægger mere om projektet, blandt andet at det skal indeholde cirka 100 personer, der løbende skal forsvinde og dukke op. I forbindelse med udgivelsen af *Skæbne-Anekdoter* i 1958 siger hun blandt andet til Politiken, at Albondocani-værket »skal være færdig, inden jeg dør«. Og på en pressekonference i New York i 1959 beretter hun også om sit projekt: en roman på 2.000 sider med titlen Albondocani.

Hun fortæller blandt andet også, at den skal foregå i Napoli i 1830'erne og indeholde »alle mulige historier og eventyr«. Som sagt færdiggør hun aldrig projektet. Men Sørensen viser, hvordan dets tankefigurer er i hendes forfatterskab. Også i *Vinter-Eventyr* (1942). Her afdækker Sørensen med vanlig omhyggelig evne til at se, hvad ingen vist tidligere har set, og med fokus på »Den unge Mand med Nelliken« og »En opbyggelig Historie«, hvordan *Tusind og en nat* og Albondocani-figuren er med til at strukturere *Vinter-Eventyr*.

Det kan særligt diskuteres, om Sørensen overgår sin tese om, hvor afgørende islamisk kultur og Albondocani-figuren er for Blixens forfatterskab. I hans *Blixens humor* lød det i øvrigt, at det var modernitetens meningskrise og kontingenserfaringer, der som hos hendes helte Heinrich Heine og Kierkegaard førte til sindrige konstruktioner, kinesiske æskesystemer, maskemotivet m.v. Dette rækker dog ikke ved, at fritænkeren Sørensen har gjort det igen: kastet et særdeles grundigt, nyskabende og horisontudvidende lys over Blixens ellers enormt belyste liv og litteratur.

Ivan Z. Sørensen. *Albondocani – Karen Blixen og islam*. U Press. 146 sider, 225 kroner

Ivan Z. Sørensen læser Information

Måske skulle du også prøve?

Vi vil gerne give dig muligheden for at læse og lytte til seriøs, sjov, kritisk, idérig, afslørende, udfordrende, fri og uafhængig journalistik.

Prøv Information gratis i en måned.

Prøv Information nu <<https://www.information.dk/hp/del/1g/digi/f>>

AKTUELLE BØGER FRA INFORMATION

- Hvordan styrker vi børn og unges mentale sundhed?**
Anne A. E. Thorup
Kr. 49,95
<<https://butik.information.dk/products/hvordan-styrker-vi-born-og-unges-mentale-sundhed>>
- README.txt: Erindringer**
Chelsea Manning
Kr. 299,95
<<https://butik.information.dk/products/readme-txt-erindringer>>
- Fællesøkonomi**
Mikkel Thorup
Kr. 299,95
<<https://butik.information.dk/products/fællesøkonomi>>
- Kina i verden**
Lasse Karner
Kr. 299,95
<<https://butik.information.dk/products/kina-i-verden>>

Du sparer 15% på bøger som abonnent på Information
<<https://butik.information.dk/>>